



(<https://www.kieliverkosto.fi/fi>)

# Uusi työkalu suomen ja ruotsin taitojen itsearviointiin

---

**Osana Kielibuusti-hanketta on kehitetty uusi työkalu kielitaidon itsearviointiin. Aikuisille suunnattu tilannepohjainen itsearviointitesti on vapaasti kaikkien käytettävissä Kielibuustin verkkoportaalissa. Sekä suomen- että ruotsinoppijat voivat tehdä testin molemmilla kotimaisilla kielillä ja englanniksi, valintansa mukaan. Tässä kirjoituksessa kerromme testistä sekä sen lähtökohdista ja tavoitteista.**

Julkaistu: 7. marraskuuta 2024 | Kirjoittaneet: Zsuzsánna Fehér ja Taija Udd

## Tausta

Jo varsin aikaisessa vaiheessa opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamaa Kielibuusti-hanketta (2021–2024) yhdeksi tavoitteeksi nousi kielitaidon itsearviointiin soveltuvan verkkotyökalun kehittäminen (<https://www.kielibuusti.fi/fi/opi-suomea/vinkkeja-kielenoppimiseen/arvioi-kielitaitotasosi>). Tarve oli ilmeinen, sillä korkeakoulujen suomi toisena kielenä (S2)-opettajien ohjaustyöstä iso osa on ohjaamista oppijalle sopivien kurssien ja materiaalien pariin ja puutteellinen tieto oppijoiden kielitaidon tasosta ja aiemmista opinnoista hidastaa ohjaamista.

Entuudestaan Kielibuustin kohderyhmälle eli aikuisille kielenoppijoille tarjolla oli suomeksi varsin tiivis Osaan!-hankkeessa kehitetty itsearviointitesti (<https://osaansuomessa.fi/itsearviointi/>), joka antaa lopputulokseksi yhden kokonaisarvion kielitaidon tasosta mutta ei

huomioi tuloksessa erikseen kielitaidon osa-alueita. Englanniksi puolestaan on eri osa-alueetkin huomioiva [eurooppalainen itsearviointitesti](https://tools.ecml.at/evaluate/index.php?lng=english) (<https://tools.ecml.at/evaluate/index.php?lng=english>). Kielibuustissa halusimme kuitenkin rakentaa kotimaisillakin kielillä toimivan testin, joka heijastaisi myös [TTT-mallin](https://www.kielibuusti.fi/fi/suomenopettajat/pedagogiikkapankki/tilanteet-teemat-ja-toimijuus-suomenopetuksen-lahtokohtina-ttt-malli) (<https://www.kielibuusti.fi/fi/suomenopettajat/pedagogiikkapankki/tilanteet-teemat-ja-toimijuus-suomenopetuksen-lahtokohtina-ttt-malli>) mukaista pedagogista ajattelua.

TTT-mallissa peruslähtökohtina ovat tilanteet, teemat ja toimijuus. Kurssi tai muu oppimiskokonaisuus rakennetaan osallistujille relevanttien teemojen ja kielenkäyttötilanteiden ympärille ja toteutetaan niin, että se tukee osallistujien roolia aktiivisena kielenoppijana siinä kieliympäristössä, jossa he elävät. TTT-malli ei toki ole mikään uusi pedagoginen suuntaus; se on funktionaalista kielipedagogiikkaa kielibuustilaisittain.

## Testin lähtökohdat

Kielibuustin pedagogisessa kehitystyössä on alusta saakka peruslähtökohtana ollut ajatus siitä, että kielitaitoa opitaan ja harjoitellaan oppitunneilla mutta sitä käytetään ja kasvatetaan erityisesti luokkahuoneen ulkopuolisissa sosiaalisissa ja institutionaalisissa tilanteissa. Siksi itsearviointitestikin haluttiin rakentaa erilaisten kielenkäyttötilanteiden ympärille.

Tilannepohjaisuus oli siis yksi peruslähtökohdistamme. Suunnittelun alkuvaiheessa päätettiin myös, että testi sidotaan [Yleiseurooppalaisen viitekehykseen](http://www.coe.int/lang-cefr) (<http://www.coe.int/lang-cefr>) (EVK), sillä EVK:n mukaiset taitotasosteikot tunnetaan laajasti ja niitä käytetään niin kielitaidon arvioinnissa kuin ohjauskeskusteluissa ja kurssikuvauksissakin.

Suunnittelun hieman edetessä päädyttiin siihen, että testissä arvioidaan neljää eri kielitaidon osa-aluetta – kirjoittamista, kuullun ymmärtämistä, lukemista ja puhumista. Meille oli tärkeää, että testin tekijä saa arvion osaamisestaan kielitaidon eri osa-alueilla, koska se havainnollistaa oppijalle, ettei kielitaito kehity kaikilla osa-alueilla samalla tavalla.

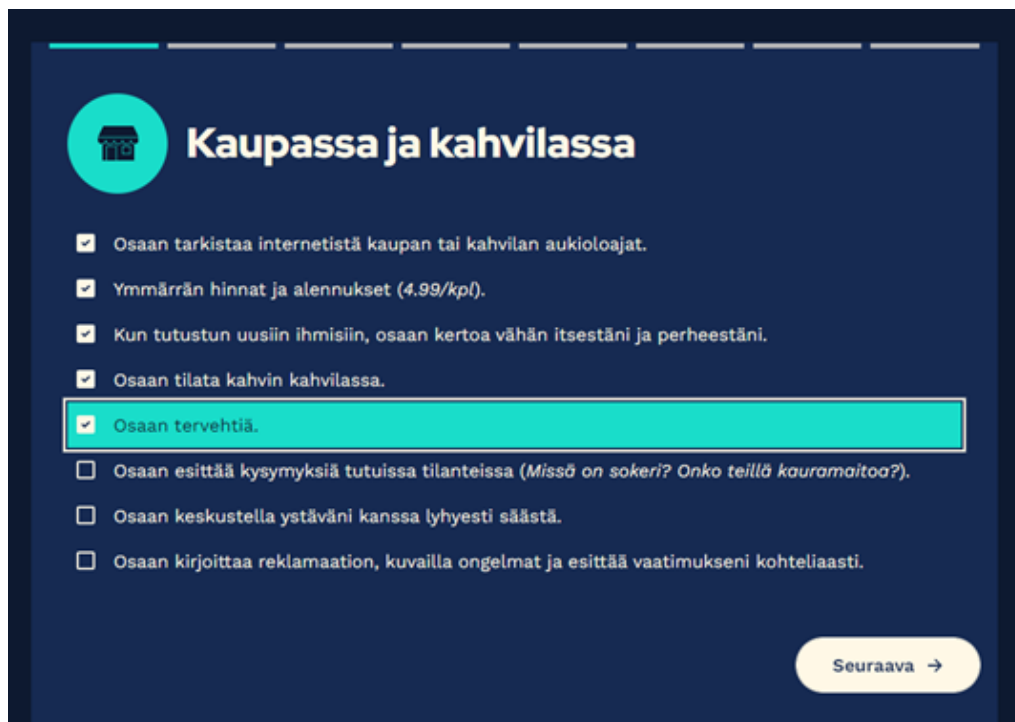
Eurooppalaisen viitekehyksen mukainen taitotasojako on niin laajalle levinnyt, ettemme varsinaisesti kyseenalaistaneet testin kiinnittämistä EVK:n mukaisiin taitotasoihin. Kielitaidon eri osa-alueista sen sijaan käytiin keskustelua. Eri osa-alueita voi toki lähestyä toisinkin kuin perinteisen nelijaon – puhuminen, kirjoittaminen, kuunteleminen,

lukeminen – kautta. Esimerkiksi tekstitaitojen jakaminen erikseen lukemiseen ja kirjoittamiseen ei ole kaikissa tilanteissa hedelmällistä. Katsoimme kuitenkin, että kielenoppijoille nelijako on entuudestaan tuttu ja YKI-testin rakenteen vuoksi erityisen relevantti. Perinteiseen nelijakoon perustuva testi ei ehkä ole erityisen näkemyksellinen ratkaisu, mutta tässä kohden katsoimme käytännöllisyyden painavan enemmän.

Koska testi on tarkoitettu kielenoppimisessaan eri vaiheissa oleville ihmisille, halusimme tarjota mahdollisuuden tehdä testi kotimaisten kielten lisäksi myös englanniksi. Alkeistasolla testin tekeminen testattavalla kielellä on haastava tehtävä ja kielitaidon rajallisuus voi vaikuttaa testitulokseen, mikä ei tietenkään ole tarkoituksenmukaista. Testistä on tehty jo kuusi kieliversiota: suomen kielen taitojaan voi kartoittaa suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi, ruotsin taitojaan samoin. Ruotsin kielen itsearviointitesti on rakennettu suomen kielen testin pohjalta, mutta se ei ole suora käännös suomen kielen testistä.

## Osaaminen on toimintaa tilanteissa

Kielibuustin itsearviointitesti koostuu erilaisista kielenkäyttötilanteista ja niihin liittyvistä väittämistä. Testissä esitetään kuusi eri kielenkäyttötilannetta: Kaupassa ja kahvilassa, Matkustaminen, Elokuvat, Koti, asuminen, ystävät ja perhe, Uutiset ja Töissä tai koulussa. Testin jokaisella sivulla esitetään otsikon mukaiseen tilanteeseen liittyviä väittämiä, joista opiskelija valitsee kaikki ne väittämät, jotka kuvaavat hänen osaamistaan.



Kuva 1: Osaamista kuvaavat väittämät yhdessä testiin kuuluvassa tilanteessa: kaupassa ja kahvilassa

Testi pohjautuu funktionaaliseen kielenoppimiskäsitykseen ja ajatukseen siitä, että kieltä käytetään ja opitaan erilaisissa tilanteissa, osana arkea ja elämää (ks. esim. Aalto, Mustonen & Tukia 2009). Kiinnittämällä itsearviointitesti konkreettisiin kielenkäyttötilanteisiin haluttiin viestiä oppijalle, että kielen osaaminen on toimijuutta: osaaminen siis tarkoittaa, että kieltä käyttää vaikkapa kahvilassa tai taloyhtiön kokouksessa. Lisäksi tilanteet ja niihin liittyvät väittämät konkretisoivat oppijalle, että samassa tilanteessa voi käyttää kieltä monin eri tavoin ja eri tasoilla.

## Osaan tehdä -väittämät

Kielibuustin itsearviointitestin väittämät kuvaavat erilaisia toimintoja, joita kielen oppija osaa tehdä. Väittämien muotoilu mukailee EVK:n ja Kehittyvän kielitaidon asteikon (Opetushallitus) osaan tehdä -väittämiä. Kuten näissä asteikoissa, myös itsearviointitestissämme keskitytään osaamisen arviointiin ja kuvaillaan vähäistäkin kielitaitoa osaamisena, ei puutteina osaamisessa. Kun kielitaito kuvataan osaamisen kautta, väittämiä on helppo käyttää palautteen antamiseen (ks. esim. Ahlholm 2020: 300–301), ja ne sopivat samalla itsearviointiin. EVK:n yleisen luonteen takia sen osaamista kuvaavat väittämät sellaisinaan ja myös suoraan näihin väittämiin perustuva itsearviointilokerikko

(<https://europass.europa.eu/system/files/2020-05/CEFR%20self-assessment%20grid%20FI.pdf>) voivat kuitenkin olla oppijoille liian abstrakteja, eikä niitä aina ole helppo peilata omaan elämään.

Kielibuustin itsearviointitestin väittämien muotoilussa sovellettiin EVK:n osaamisen arvioinnin pedagogiikkaa Kielibuustin TTT-malliin ja kirjoitettiin väittämiä, jotka kuvaavat osaamista konkreettisissa kielenkäyttötilanteissa. Väittämät pyrittiin muotoilemaan mahdollisimman selkeiksi ja konkreettisiksi, jotta niitä olisi helppo ymmärtää ja suhteuttaa omaan osaamiseen. Tästä syystä väittämissä vältettiin intensiteetin astetta ilmaisevia määritteitä ja ylipäätään intensiteetin tai määrän ilmaisuja (esim. osaan erittäin tai melko hyvin). Oppijoiden on usein vaikea ottaa kantaa sellaisiin väittämiin, joiden kohdalla joutuu miettimään, paljonko on paljon tai mikä ero on melko hyvällä ja hyvällä.

## Miten testitulos muodostuu?

Testin tulos pohjautuu oppijan valitsemiin väittämiin. Jokainen väittäminen on linkitetty yhteen kielitaidon osa-alueeseen ja yhteen taitotasoon (A1, A2, B1, B2 ja C1/C2). Testissä on mukana kolme väittämää jokaiselta testin osa-alueelta kullakin taitotasolla, eli 4 x 3 väittämää kutakin taitotasoa kohden. C1- ja C2-tasojia ei kuitenkaan ole testissä erotettu toisistaan. Iso osa testiin mukaan valituista kielenkäyttötilanteista on sellaisia, että on vaikea liittää niihin sellaisia tilanteessa relevantteja osaamista kuvaavia väittämiä, jotka selvästi erottaisivat nämä tasot toisistaan. Kielibuustin verkkoportaalissa ei myöskään ole tarjolla itseopiskeluun sopivia sisältöjä C2-tasolle erikseen.

Valitsemiensa väittämien perusteella oppija saa tulokset neljästä kielitaidon osa-alueesta. Tuloksiin kuuluu EVK:n mukainen taitotasoarvio ja sen kuvailu tekstinä. Lisäksi kunkin tulostekstin alla on linkki sellaisiin Kielibuustin sivuille koottuihin itseopiskelumateriaaleihin, jotka sopivat opiskeluun tuloksen mukaisella taitotasolla.

**Lukeminen:**

**B1**

Ymmärrät aiheen ja joitakin pääkohtia arkielämäsi, työhösi tai opiskeluusi liittyvistä teksteistä. Pystyt lukemaan myös pitkäköjiä tekstejä. Ymmärrät virallisista asiakirjateksteistä joitakin pääkohtia.

→ [Tutustu itseopiskelumateriaaleihin: lukeminen, B1](#)

**Puhuminen:**

**B1**

Osaat toimia arkielämän toistuvissa ja sinulle relevanteissa viestintätilanteissa. Osaat selostaa menneen ajan tapahtumia ja kuvailla ympäristöäsi. Osaat puhua lyhyesti erilaisissa spontaaneissa tilanteissa, jos ne ovat sinulle tuttuja. Osaat kertoa melko yksityiskohtaisesti sinua kiinnostavasta aiheesta, jos valmistaudut siihen.

→ [Tutustu itseopiskelumateriaaleihin: puhuminen, B1](#)

Kuva 2: Testin tulossivu: arvio kielitaidon eri osa-alueista ja linkki tasolle sopiviin itseopiskelumateriaaleihin

## Testin rakentamiseen liittyviä valintoja

Olemme yrittäneet valita testiin sellaisia kielenkäyttötilanteita, jotka kuuluisivat mahdollisimman monen aikuisen kielenoppijan arkeen. Silti osa testin C-tasoa testaavista väittämistä liittyy sellaisiin työ- ja opiskeluelämän konteksteihin, jotka eivät välttämättä ole kaikille kielenkäyttäjille relevantteja. Edistyneen tason kielenkäyttötaidot ylipäättään kiinnittyvät usein sellaisiin konteksteihin, jotka eivät ole kaikille kielenkäyttäjille yhteisiä. Kielibuustin erityisenä kohderyhmänä ovat olleet korkeakoulutetut maahanmuuttajat, joille juuri työ- ja tai opiskeluelämän konteksti on keskeinen. Se haluttiin siksikin testiin mukaan, vaikka toki toivomme, että testistä olisi hyötyä myös muille kuin tälle erityiselle kohderyhmälle. Voi hyvin olla, että nykyistä laajemmalla kysymyspatteristolla testi voisi antaa luotettavamman tuloksen. Testistä on haluttu rakentaa käyttäjäystävällinen myös sitä kautta, että sen voi tehdä melko nopeasti. Tästä syystä on siis pyritty riittävän hyvään luotettavuuteen, ei maksimaaliseen luotettavuuteen.

Laadusta ja toteutustavasta riippumatta jokainen itsearviointitesti on "vain" itsearviointitesti, joka pohjautuu oppijan käsitykseen omasta osaamisestaan. Oppijan tekemän kielitaidon itsearvioinnin luotettavuus riippuu monesta asiasta ja on yhteydessä sekä testimateriaaliin että kielitaidon tasoon (ks. esim. Brantmeier, Vanderplank & Strube 2012).

Olemme Kielibuustissa rakentaneet testin, jossa arviointi on mielestämme tehty testin tekijälle kohtuullisen helpoksi, mutta siitä emme pääse mihinkään, että kyse on testin tekijän omista vastauksista ja siitä, miten hän itse arvioi eri tilanteissa selviytyvänsä. Sanottakoon kuitenkin, että itsearviointitestin rakentamiseen meitä motivoivat käytännön opetustyössä saamamme hyvät kokemukset itsearvioinnista arvioinnin osana. Käytännön työstä kumpuava näkemysemme on, että itsearviointi voi tuottaa niin oppijalle itselleen kuin opettajalle tai ohjaajalle arvokasta tietoa. Se edellyttää, että itsearviointimateriaali on laadukasta ja käyttäjien tarpeisiin soveltuvaa ja että oppijat ovat saaneet riittävän ohjeistuksen itsearviointimateriaalin käyttöön. Edelliseen peilaten verkkopohjaisen ratkaisun erityisenä haasteena on väistämättä se, että testin käyttäjäryhmä ei ole tietty tuntemamme joukko ihmisiä ja että testin ohjeistukseen tutustuminen jää tämän meille tuntemattoman joukon omalle vastuulle.

## Lopuksi

Kielibuustin itsearviointitestin tavoitteena on toisaalta arvioida kielitaitoa, toisaalta auttaa oppijaa refleктоimaan omaa kielenkäyttöään. Testin lopussa esitetyt osa-alueiden arviot antavat tietoa kielitaidon tasosta, mikä auttaa oppijaa sopivan kielikurssin tai itseopiskelumateriaalin valinnassa. Testin rakenne ja sen suorittamisen prosessi taas ohjaavat pohtimaan osaamista toimijuuden kautta ja viestivät, että kieltä opitaan käyttämällä. Konkreettiset väittämät, joihin oppija testiä tehdessään ottaa kantaa, voivat auttaa häntä myös uusien tavoitteiden asettamisessa.

Testi on julkaistu joulukuussa 2023 ja siitä on antanut palautetta toistaiseksi vain hyvin pieni määrä oppijoita (15). Saaduissa palautteissa nousi esiin, että väittämiä on melko paljon ja tiettyihin väittämiin on vaikea ottaa kantaa. Esimerkiksi pystyä-verbillä alkavat väittämät mietityttivät vastaajia: kuinka hyvin ja monipuolisesti pitää osata, jotta sellaisen väittämän voi valita (esim. Pystyn ilmaisemaan näkemykseni ongelmatilanteessa ja keskustelemaan eri ratkaisuvaihtoehtojen hyvistä ja huonoista puolista.). Tämä onkin relevantti kysymys jokaisen väittämän kohdalla ja se kiteyttää osan itsearviointiprosessin haasteista. Yleisesti ottaen palautetta antaneet pitivät kuitenkin testiä hyödyllisenä. Eniten kiitosta sai se, että testi arvioi kielitaidon osa-alueita erikseen. Kirjoittajat ottavat mielellään vastaan palautetta testistä ja ovat valmiita muokkaamaan sitä palautteen perusteella! Testin kehittämiseen ja kommentointiin on

osallistunut kirjoittajien lisäksi iso joukko muita kielibuustilaisia: Vuokko Hangaslahti, Sanni Heinzmann, Noora Helkiö, Andrea Höglund, Emmi Pollari, Milka Toikko ja Riina Uusi-Kulku.

*Zsuzsánna Fehér on väitöskirjatutkija Helsingin yliopistossa.*

*Taija Udd on yliopisto-opettaja Helsingin yliopistossa.*

## Lähteet

Aalto, E., Mustonen, S., & Tukia, K. (2009). Funktionaalisuus toisen kielen opetuksen lähtökohtana [Functionalism as the basis for teaching a second language]. *Virittäjä*, 113(3). Noudettu osoitteesta

<https://journal.fi/virittaja/article/view/4204>

(<https://journal.fi/virittaja/article/view/4204>)

Ahlholm, M. (2020). Kehittyvän kielitaidon arviointi. Julkaisussa L. Tainio, M. Ahlholm, S. Grünthal, S. Happonen, R. Juvonen, U. Karvonen & S. Routarinne (toim.), *Suomen kieli ja kirjallisuus koulussa. Suomen ainedidaktisen tutkimusseuran julkaisuja. Ainedidaktisia tutkimuksia 18, Suomen ainedidaktinen tutkimusseura, Helsinki, 293–323.*

Brantmeier, C., Vanderplank, R. & Strube, M. (2012) What about me?: Individual self-assessment by skill and level of language instruction, *System*, 40 (1) 144–160. <https://doi.org/10.1016/j.system.2012.01.003> (<https://doi.org/10.1016/j.system.2012.01.003>).

European Centre for Modern Languages of the Council of Europe. Self-evaluate your language skills tool.

<https://tools.ecml.at/evaluate/index.php?lng=english>

(<https://tools.ecml.at/evaluate/index.php?lng=english>)

Euroopan neuvosto 2020. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment – Companion volume.

Council of Europe Publishing, Strasbourg. [www.coe.int/lang-cefr](http://www.coe.int/lang-cefr)

(<https://www.coe.int/lang-cefr>)

Euroopan unioni ja Euroopan neuvosto 2004-2020. Kieliä koskeva yhteinen eurooppalainen viitekehys – Itsearviointilokerikko.

<https://europass.europa.eu/system/files/2020-05/CEFR%20self-assessment%20grid%20FI.pdf>

(<https://europass.europa.eu/system/files/2020-05/CEFR%20self-assessment%20grid%20FI.pdf>)



Opetushallitus (n.d.) Kehittyvän kielitaidon asteikko, suomi ja ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus (tukiaineisto). Opetushallitus.  
[https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/kehittyvan-kielitaidon-asteikko\\_suomi-ja-ruotsi-toisena-kielena-ja-kirjallisuus.pdf](https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/kehittyvan-kielitaidon-asteikko_suomi-ja-ruotsi-toisena-kielena-ja-kirjallisuus.pdf)  
([https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/kehittyvan-kielitaidon-asteikko\\_suomi-ja-ruotsi-toisena-kielena-ja-kirjallisuus.pdf](https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/kehittyvan-kielitaidon-asteikko_suomi-ja-ruotsi-toisena-kielena-ja-kirjallisuus.pdf))

OSAAN! – osaamisperusteisuutta kotoutumiskoulutukseen -hanke.  
Osaajan itsearviointi. <https://osaansuomessa.fi/itsearviointi/>  
(<https://osaansuomessa.fi/itsearviointi/>)

## Artikkeliin viittaaminen

---

Fehér, Z. & Udd, T. (2024). Uusi työkalu suomen ja ruotsin taitojen itsearviointiin. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 15(6). Saatavilla:  
<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-marraskuu-2024/uusi-tyokalu-suomen-ja-ruotsin-taitojen-itsearviointiin>  
(<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-marraskuu-2024/uusi-tyokalu-suomen-ja-ruotsin-taitojen-itsearviointiin>)